

19 iyun 2019-cu il

İnsan təbiətin bir parçası, təbiət isə həyat mənbəyidir. Tanrının yaratdığı varlıqlardan Azərbaycan təbiəti səxavətini əsirgəməyib. Yer üzündəki iqlim qurşaqlarının doqquzuna çox da böyük olmayan respublikamızın ərazisində rast gəlmək mümkündür. Mülayim iqlimi, günəş şüası ilə yanaşı, bol yağışı, bəyaz qarı insanın ruhuna yeni bir ruhi qida bəxş edir.

İlin müxtəlif fəsilərində yazın ilq nəfəsinə duyur, yayın günəşini, payızın rəngarəng gözəlliyini, qışın bəyaz qarını görür və hiss edirik. Hələ təbiətin heyvanat aləmini, çayını və dağlarını demirik. Həm florası, həm də faunası ilə zəngin olan Azərbaycanın hər bir bölgəsinin təbiəti digər bölgənin təbiətindən xeyli dərəcədə fərqlənir. Bu zənginlik göstərir ki, Tanrı Azərbaycan xalqına bütün gözəllikləri bəxş edib. Belə məkana sahib olan Azərbaycan turist ölkəsi olaraq tanınır. Turizmin inkişafına təkan verən ölkə təbiətinin özünəməxsusluğu, zəngin təbiətlə yanaşı, ölkənin artan iqtisadi potensialı, dövlətimizin turizm sahəsinə ayırdığı diqqətdir. Eks-

Möcüzələr diyarı İsmayilli turizm məkanına çevrilib

pertlərin çənaətlərinə görə, XXI əsrin 20-ci illərində turizm dünyada bütün göstəricilərə görə, iqtisadiyyatın aparıcı qüvvəsinə çevriləcəkdir. Azərbaycanda turizm sektoru dinamik inkişafdadır və yeni bir mərhələni yaşayır. Dünyanın müxtəlif ölkələrindən Azərbaycana gələn qonaqlar yüksək səviyyədə qurulmuş turizm obyektlərində istirahət edərək, buranın təbiətinə valeh olurlar. Azərbaycanın belə məkanları sırasındadır İsmayillinin öz yeri, öz payı var.

İsmayilli rayon ərazisində turizmin, demək olar ki, bütün növləri mövcuddur: kənd turizmi, aqroturizm, ekoturizm, etnoturizm, nostalji turizm, idman turizm, ov turizmi və s. İsmayillıda turizm obyektlərinin sayı xeyli artıb. Hər bir obyektə istirahət üçün gözəl şərait yaradılıb. Bu turizm-istirahət mərkəzləri dağ, çay və meşə zolaqları ilə əhatə olunur. Meşələrin ümumi sahəsi 66799 ha olduğu ərazi, gil yatağı, mineral bulaqlarla zəngindir. İsmayilli meşələrində palıd, cökə, ağcaqayın, şam, fıstıq və digər ağac növləri mövcuddur. Bu meşələrdə bir çox heyvan növləri var ki, bunlardan canavar, tülkü, ayı, maral, cüyür, dələ, çaqqal və s. qeyd etmək lazımdır.

İSMAYILLININ TURİZM VƏ İSTİRAHƏT MƏQSƏDLƏRİ ÜÇÜN TƏBİİ POTENSİALI BÖYÜKDÜR

Böyük Qafqaz sıra dağlarının ətəklərində yerləşən gözəl və səfalı yerlərdən biri olan İsmayilli şimaldan Quba, cənubdan Kürdəmir və Göyçay, qərbdən Qəbələ, şərqdən Şamaxı rayonları ilə həmsərhəddir. İsmayilli çox gözəl təbiəti, bərəkətli torpaqları və mehriban insanları ilə seçilir. Azərbaycanda mövcud olan 9 iqlim tipindən üçü is-

mayilli rayonunda mövcuddur. Subtropik və qismən mülayim iqlim qurşağında yerləşir. İqlim ehtiyatlarının kurort və istirahət məqsədləri üçün də istifadə edilməsi imkanları böyükdür.

Rayon ərazisindən 20 dağ çayı axır. Ən böyükləri olan Göyçay çayı, Girdmançay, Ağsuçay, Pirsaatçay başlanğıcını rayonun şimalından, Baş Qafqazın Baş suayırıcı silsiləsindən götürür. Rayonun təbiəti, heyvanat aləmi çox zəngindir. Ərazisindən Girdman, Ax-ox və Göyçay çayları axır. Qalacıq, Cülyan, Çayqovuşan, Brovdal, Müdrüsə kəndlərinin yaxınlığında füsunkar şlalələr, dağlıq ərazidə təbii göllər, Kürdəmaşi və Aşıqbayram kəndləri yaxınlığında irihəcmli sututarları mövcuddur. İsmayilliyə üz tutan turistlər buranın göllərinə də böyük diqqət ayırırlar. Turistlər göllər ətrafında gəzərək, gözəl istirahət edə bilirlər. Öz gölləri ilə də diqqəti cəlb edən İsmayilli rayonunda Qaranohur gölü, Aşıqbayram gölü var ki, bu göllərdə bol balıq tutmaq mümkündür. Kənarlarında isə qidalanma üçün yüksək xidmətləri vardır.

Lahıc qəsəbəsi də İsmayillinin dilbər guşələrindən biridir. Lahıc Böyük Qafqaz sıra dağlarının cənub yamacında, dəniz səviyyəsindən 1500 m yüksəklikdə yerləşir. Burada dəniz səviyyəsindən 1700 m yüksəklikdə yerləşən Lahıc şlaləsi qəsəbənin ən görməli yerlərindən biridir. Bura gələn turistlər Lahıcla bərabər bu şlaləni də görə bilirlər. Cülyan şlaləsi isə İsmayilli rayon Culyan

kəndi dağətəyi ərazidə, rayon mərkəzinə 3 km məsafədə yerləşir. Kənddə yerləşən "Cənnət bulağı" İstirahət Mərkəzindən bu şlaləyə piyada yolu ilə 40 dəqiqəyə getmək olar. Yol boyu sıx meşəliklər və gur axar sular vardır. Qalacıq şlaləsi isə rayonun 26 km-də yerləşən Qalacıq kəndinin 2,8 km şimal-qərb istiqamətində yerləşir. Yol boyu məlumat lövhələri və istiqaməti bildiren nişanlar yerləşdirilib. Yollar sıx fıstıq, vələs və digər ağaclarla əhatə olunub. Dəniz səviyyəsindən 1500 m hündürlükdə yerləşən Qalacıq şlaləsi-nin başlağıc yeri qayalıqlarla əhatə olunub. Şlalənin mənbəyi bulaq sularındır.

MİSGƏRLİK, XALÇAÇILIQ VƏ KƏLAĞAYI SƏNƏTİNİN BEŞİYİ

İsmayilli rayon ərazisində tarixən sənətkarlıq yaranıb, inkişaf etmişdir. Lahıc və Basqal qəsəbələrində çox qədim zamanlardan xalq sənətkarlığının inkişafı, milli üslubda aparılan tikintilər xalqımızın qədim memarlıq ənənələri haqqında canlı təsəvvür yaradır. Yüksək estetik dəyərlərə malik, milli-mənəvi irsimizə və tarixi keçmişimizə dərin hörmət hissi oyadan bu abidələr forma zənginliyi və estetik təsir gücü ilə səciyyələnir.

Qeyd edək ki, Basqal, nəinki İsmayillinin, həmçinin, Azərbaycanın ən qədim ərazilərindən sayılır. Onun tarixi hələ 4-cü yüzilliyə gedib çıxır. Hətta bir vaxtlar bura rayon mərkəzi olub. İndiki bu ərazi qədimdə Alban dövlətinin ərazisi olub. Daha qədim dövrlərdə isə Azərbaycanın qədim ipəkçilik mərkəzlərindən olub. Burada kələğayı sexi fəaliyyət göstərmişdir. Lakin sonradan sex öz fəaliyyətini dayandırıb. Basqal kələğayı ipək sapan toxunur, dördkünc formalı ənənəvi Azərbaycan qadın baş örtüyüdür. Hətta 1-ci Dünya müharibəsi dövründə Basqalda 1500 dəzgaha malik 900 şərbəxfana vardı ki, il ərzində 1 milyon 800 min kələğay is-

tehsal edirdi. Hazırda sex tam fəaliyyət göstərməyə də, yalnız ipəyin boyanması və bəzədilməsi kimi fəaliyyət göstərir. Sexin ərazisində Kələğayı Muzeyi yaradılmışdır.

İsmayilli rayonunda qədim sənətlərdən olan xalçaçılıq yaşamaqdadır. Hazırda rayonda AzərXalça ASC İsmayilli rayon filialı fəaliyyət göstərir. Bundan başqa "Xoşbəxt-X" MMC fəaliyyət göstərir və ərazisində olan kiçik Xalça Muzeyi turistlərin marağına səbəb olmuşdur.

İsmayilli rayonu Lahıc qəsəbəsinin sakinlərinin ən əsas çörək ağacı - tarixən ən populyar sənət misgərlik olub. Bu da, təbiidir. Əvvəllər mis qablar məişətin vazkeçilməz parçası idi. İndi məişətdə istifadə edilmədiyindən, misedən daha çox suvenir əşyalar hazırlayırlar. XIX əsrdə Lahıcdan 60-dan artıq misgər olub. Ən qədim əl sənətlərindən olan misgərlik ailədən-ailəyə ötürülür və əsla, unudulmur. Odu ki, bəzən kənardan birisi uşağını gətirib, bu ustalara deyəndə ki, bir il yanınızda qalıb sənəti öyrənsin, lahıclı misgərlər gülürlər. Çünki onlara görə, bu işi görmək istəyən hər bir insan mis qoxusuyla böyüməli, dəzgahın ətrafında tərbiyə olunmalıdır. XVIII-XIX əsrlərdə misgərlik və silah istehsalat mərkəzlərindən olan Lahıcdan misgərlik ocaqları hələ də durur. Yerli ustaların düzəldikləri əl işləri Orta Asiya, Dağıstan, Gürcüstan, İran, Türkiyə və digər yerlərdə tanınır. 1717-1718-ci illərdə lahıclı usta Nəcəfqulunun düzəldiyi samovarlar çox məşhur olub.

İSMAYILLININ TURİZM OBYEKTƏRİNƏ OLAN MARAQ İLBƏİL ARTIR

Bu məkanın bir-birindən fərqli mənzərələrindən, tarixi yerlərindən yazdıqca, sona yetmir. Qalaları, çayları, düzləri hər bir turistin diqqətindədir. Təmiz havası, suyu, iqlimi və qonaqpərvər insanları ilə turistləri cəlb edir. Hələ mətbəxi, dadlı təamları... Bir möcüzə diyarıdır.

Rayona gələn turistlərin sayının ilbəil artması da, elə buranın ən gözəl turist məkanlarında biri olmasıdır. İsmayillıda turizmin daha da inkişaf etdirilməsi məqsədilə mühüm tədbirlər həyata keçirilir. Son illərdə İsmayilli şəhərində, Lahıc, Qaraqaya, Sumağallı kəndlərinin yaxınlığında və digər yerlərdə çoxsaylı istirahət mərkəzləri və kompleksləri tikilib istifadəyə verilib və yeni turizm marşrutları müəyyənləşdirilib. Rayon ərazisində 35 istirahət mərkəzi, 3 istirahət və uşaq-əyləncə parkı, park daxilində bir zoopark, atraksionlar fəaliyyət göstərir. Bütün bunlar rayonda turizminin daha da inkişaf etməsinə xidmət edir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncam və göstərişlərinə əsasən, regionlarda kənd və qəsəbələri birləşdirən yolların, habelə, yaşayış məntəqələrində daxili yollarının təmiri və yenidən qurulması bölgələrdə həm də turizmin inkişafına güclü təkan verir. İsmayillinin Lahıc qəsəbəsi ilə Şamaxının Dəmirçi kəndini birləşdirən yeni yol da, bu baxımdan, əhəmiyyətlidir.

Hər il respublika paytaxtında keçirilən turizm sərgilərində rayona aid çoxsaylı eksponatların nümayişi, dünya səviyyəli ixtisaslaşdırılmış yarmarkalarda iştirak etməsi, turizm mərkəzlərinin nailiyyətləri barədə dolğun məlumatların yayımlanması İsmayillinin turizm obyektlərinə olan marağını daha da artırır.

Qeyd edək ki, turizm iqtisadiyyatımızın əlverişli hissəsi olmaqla, xırda və orta sahibkarlıq üçün də möhkəm baza yaradır, rayonda turizmin inkişafı yeni iş yerlərinin açılmasına kömək edir, regionun infrastrukturunu formalaşdırılması üçün əlverişli şərait yaranır. Bütün bunlar, əlbəttə, Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Proqramının və yoxsulluğun aradan qaldırılması Proqramının əsas müddəalarına cavab verir.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI